

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

-

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

-

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Selvityksessä tuodaan esiin, että PISA-tutkimuksen mukaan suomalaisnuorten osaamistason lasku on ollut mm. lukutaidossa 2010-luvulla kaikkien osallistujamaiden suurimpia. Vuodesta 2010 vuoteen 2018 mennessä heikosti lukutaidossa suoriutuvien osuus on Suomessa tuplaantunut. Myöskin oppilaiden väliset erot ovat kasvaneet ja oppilaan taustan vaikutus oppimistuloksiin on voimistunut. Lisäksi suomalaistytöjen ja -poikien osaamisen ero lukutaidossa on PISA-tutkimusten mukaan OECD-maiden suurin, tyttöjen hyväksi.

Esitämme, että yhdenvertaisuutta, saatavuutta ja laadun turvaamista koskevan tavoitteen toimenpiteissä todetaan, että Opetushallituksen alaisuudessa valmistellaan vuonna 2021 kansallinen lukutaitostrategia ja että kansallisessa lukutaitostrategiassa esitettyihin toimenpiteisiin varataan riittävästi resurssia.

Esitämme, että oppimiserojen kaventamista koskevan tavoitteen toimenpiteissä kannustetaan tietokirjallisuuden ja tietokirjailijavierailujen hyödyntämiseen osana aineenopetusta. Tietokirjallisuudella on tärkeä rooli erityisesti poikien lukuinnon herättäjänä. Tietokirjallisuuden ja tietokirjailijavierailujen avulla opetuksessa edistetään myös lasten ja nuorten ikätasoisia mahdollisuuksia kehittää kriittistä lukutaitoa. Yhdenvertaisuutta ja oppimiserojen kaventumista edistää merkittävästi myös se, että opetuksessa käytetään laadukkaita oppimateriaaleja. Toimenpiteisiin tulisi sisältyä myös sen varmistaminen, että Suomessa on myös jatkossa käytettävissä laadukkaita oppimateriaaleja. Laadukkailla oppimateriaaleilla varmistetaan mm. se, että tieteellisessä tutkimuksessa syntyvä uusi tieto siirtyä eri koulutusasteiden opintosisältöihin.

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä toisen asteen oppimateriaalit ovat opiskelijalle maksuttomia. Maksuttomuus ja oppimateriaalin laatu eivät kulje käsi kädessä. Yhdenvertaisuutta edistää merkittävästi myös se, että opetuksessa käytetään laadukkaita oppimateriaaleja. Toimenpiteisiin tulisi sisältyä myös sen varmistaminen, että Suomessa on myös jatkossa käytettävissä laadukkaita oppimateriaaleja. Laadukkailla oppimateriaaleilla varmistetaan mm. se, että tieteellisessä tutkimuksessa syntyvä uusi tieto siirtyy eri koulutusasteiden opintosisältöihin. Maksuton oppimateriaali ei tarkoita sitä, etteikö tekijän tulisi saada työstään korvaus.

Tietokirjallisuudella on suuri merkitys erityisesti poikien lukuinnon herättäjänä. Yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin esitämme lisättäväksi sen, että kannustetaan tietokirjallisuuden ja tietokirjailijavierailujen hyödyntämiseen osana opetusta. Tietokirjallisuuden ja tietokirjailijavierailujen avulla opetuksessa edistetään myös nuorten mahdollisuuksia kehittää kriittistä lukutaitoa

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

-

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

Selonteossa kannustetaan toimeenpanemaan kansallinen TKI-tiekartta, jonka sisältämään suunnitelmaan on sisällytetty tieteen ja tutkitun tiedon vahvistaminen. Tämä on kannatettavaa. Tässä yhteydessä on kuitenkin syytä todeta, että avoin julkaiseminen ei tarkoita sitä, että tekijälle ei kuuluisi maksaa hänelle kuuluvaa korvausta. Myös TKI-tiekartan linjausten tulee olla linjassa tekijänoikeuslainsäädännön kanssa.

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät. Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat

-

Haanpää Sanna-Maria
Suomen tietokirjailijat ry